

Εμβολιασμός κατά του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Τι είναι ο HPV;

Τι είναι ο HPV;

Η οικογένεια των ιών του ανθρώπινου θηλώματος (HumanPapillomaVirus, HPV) περιλαμβάνει πάνω από 100 διαφορετικούς τύπους. Μεταξύ άλλων, οι ιοί αυτοί αποτελούν παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση καρκίνου του τραχήλου της μήτρας, του αιδοίου, του πρωκτού και του στοματοφάρυγγα.

Πώς μεταδίδεται;

Ένας ικανός αριθμός HPV τύπων μεταδίδεται μέσω της σεξουαλικής επαφής. Κατά τη διάρκεια της ζωής τους, υπολογίζεται ότι ένα ποσοστό που αγγίζει το 80% των σεξουαλικά ενεργών γυναικών, θα προσβληθεί από ιούς της οικογένειας HPV. Ένα μέρος των γυναικών αυτών δεν θα εμφανίσει ποτέ τίποτα. Γενικά, όμως μια HPV λοίμωξη μπορεί να προκαλέσει κονδυλώματα, διαταραχές του τραχήλου της μήτρας που μπορεί να εξελιχθούν σε καρκίνο του τραχήλου της μήτρας, και, διαταραχές κολπικών ιστών που μπορεί να εξελιχθούν σε καρκίνο του κόλπου. Οι HPV τύποι 16 και 18 ευθύνονται για το 70-75% των περιπτώσεων καρκίνου του τραχήλου της μήτρας, ενώ οι τύποι 6 και 11 για το 90% των περιπτώσεων κονδυλωμάτων των γεννητικών οργάνων.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κάθε χρόνο περίπου 33.500 νέα περιστατικά καρκίνου τραχήλου της μήτρας διαγιγνώσκονται και 15.000 γυναίκες πεθαίνουν από τη νόσο. Σε όλο τον κόσμο, κάθε χρόνο περίπου 300.000 γυναίκες προσβάλλονται από καρκίνο του τραχήλου της μήτρας.

Εμβόλια. Πότε και ποιοι πρέπει να τα κάνουν;

Δύο εμβόλια εναντίων του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας κυκλοφορούν: το Gardasil και το Cervarix. Τα αποτελέσματα της πρώτης μελέτη φάσης III που ανακοινώθηκε το 2005 αφορούσαν στο Gardasil και σε πάνω από 12.000 γυναίκες ηλικίας 16-26 ετών, οι οποίες δεν είχαν προσβληθεί από τον ιό HPV κατά την ένταξή τους στη μελέτη. Καμία από τις γυναίκες που έλαβαν το εμβόλιο δεν ανέπτυξε προκαρκινικές βλάβες ή καρκίνο τραχήλου μήτρας. Ακολούθως, ανακοινώθηκαν τα

αποτελέσματα 2 μελετών φάσης ΙΙΙ που αφορούσαν στο Cervarix και σε γυναίκες κάτω (η μια) και πάνω (η άλλη) από 26 ετών. Οι ερευνητές κατέληξαν ότι το Cervarix προλάμβανε την HPV λοίμωξη. Σύμφωνα, λοιπόν, με τις ενδείξεις αυτές, γνωρίζουμε σήμερα ότι το εμβόλιο Gardasil έχει δράση εναντίον των HPV τύπων 16 και 18 (που ευθύνονται για την εμφάνιση καρκίνου στον τράχηλο της μήτρας), αλλά και 6 και 11 (που ευθύνονται για προκαρκινικές και χαμηλού βαθμού κακοήθειας βλάβες, καθώς και για θηλώματα γεννητικών οργάνων), ενώ το εμβόλιο Cervarix, έχει δράση εναντίον των HPV τύπων 16 και 18. Προς το παρόν δεν υπάρχουν περισσότερα στοιχεία σχετικά με το αν τα εμβόλια αυτά προλαμβάνουν την εμφάνιση και των άλλων HPV σχετιζόμενων καρκίνων.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο εμβολιασμός προτείνεται να γίνεται σε κορίτσια και γυναίκες από 9 έως 26 ετών, με 3 δόσεις σε διάρκεια 6 μηνών, παρόλο που κάθε χώρα μπορεί να τροποποιήσει την ηλικιακή ομάδα εμβολιασμού σύμφωνα με δικά της ειδικά κριτήρια. Έκτος από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και την Ευρωπαϊκή Ένωση ο εμβολιασμός των κοριτσιών με 3 δόσεις σε διάρκεια 6 μηνών έχει εγκριθεί και στη Βραζιλία, το Μεξικό, την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία και τον Καναδά.

Υπολογίζεται ότι αν το πρόγραμμα εμβολιασμού κατά των ιών HPV εφαρμοστεί σε ευρεία κλίμακα στην Ευρωπαϊκή Ένωση περίπου 11.250 γυναίκες κάθε χρόνο θα διασώζονταν από θάνατο λόγω καρκίνου του τραχήλου της μήτρας ή, αλλιώς, θα μειώνονταν κατά 75% οι θάνατοι λόγω της συγκεκριμένης νόσου. Λόγω βεβαίως του γεγονότος ότι μεταξύ της πρωτολοίμωξης από τον ιό HPV μέχρι την εμφάνιση καρκίνου τραχήλου μήτρας μεσολαβούν συνήθως 10 με 20 χρόνια, τα οφέλη από τον εμβολιασμό που γίνεται τώρα θα κάνουν κάποιο χρονικό διάστημα για να φανούν. Επίσης, δεν γνωρίζουμε επακριβώς ακόμα το χρονικό διάστημα για το οποίο προστατεύει ο εμβολιασμός. Γνωρίζουμε σίγουρα ότι διαρκεί 8 χρόνια και προσδοκούμε ότι θα διαρκεί για ολόκληρη τη ζωή, εντούτοις δεν αποκλείεται να αποδειχθεί μελλοντικά ότι χρειάζεται και κάποια αναμνηστική δόση.

Παρόλο που είναι γνωστό ότι οι ιοί HPV αυξάνουν στους άνδρες τον κίνδυνο εμφάνισης καρκίνου του πέους, του πρωκτού, αλλά και του στοματοφάρυγγα, εντούτοις, δεν έχει ακόμα προταθεί ο HPV εμβολιασμός στα αγόρια για δύο κυρίως λόγους. Ο πρώτος είναι ότι ο ιός HPV δεν αποτελεί τη μοναδική αιτία εμφάνισης αυτών των καρκίνων, και ως εκ τούτου δεν είναι εύκολο να προσδιορίσουμε ποιό

ποσοστό των καρκίνων αυτών θα προλαμβάναμε με τον ευρύ εμβολιασμό όλου του πληθυσμού των αγοριών. Ο δεύτερος είναι το μεγάλο κόστος για το αμφιλεγόμενο, όπως περιγράφηκε παραπάνω, όφελος. Παρ' όλα αυτά η οδηγία μπορεί να αλλάξει στο επόμενο χρονικό διάστημα με στόχο την ευρύτερη ανοσία του πληθυσμού έναντι του ιού HPV και ο εμβολιασμός να προταθεί και για αγόρια ηλικίας από 12 έως 15 ετών, αρκεί να προσδιοριστεί θετική σχέση κόστους και αποτελέσματος.

Το πιθανότερο είναι ότι τα κορίτσια στις ηλικίες εκείνες που προτείνεται η έναρξη του εμβολιασμού δεν θα είναι ήδη σεξουαλικά ενεργά, και άρα δεν θα υπάρχει η πιθανότητα να έχουν ήδη έρθει σε επαφή με τον ιό. Παρ' όλα αυτά, ακόμα και αν είναι σεξουαλικά ενεργά, προτείνεται ο εμβολιασμός διότι, αφενός υπάρχει περίπτωση να μην έχουν έρθει σε επαφή με τον ιό, αφετέρου, να μην έχουν έρθει σε επαφή με κάποιον από τους τύπους από τους οποίους προφυλλάσει το εμβόλιο. Στις περιπτώσεις εκείνες που ένα κορίτσι αποκτά σεξουαλική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια του εμβολιασμού, προτείνεται σαφώς και ρητώς η συνέχιση και η ολοκλήρωσή του.

Ανεπιθύμητες ενέργειες

Οι ανεπιθύμητες ενέργειες που μπορεί να προκληθούν από τον εμβολιασμό είναι ηπιότατες και σπάνιες. Μπορεί να περιλαμβάνουν κεφαλαλγία, μυϊκά άλγη, ερυθρότητα στο σημείο του εμβολιασμού, πυρετό, ναυτία ή έμετο, επιγαστραλγία, διάρροια, φαγούρα ή και εξάνθημα.

Πρόληψη

Είναι εντελώς αυτονόητο ότι ο εμβολιασμός δεν αντικαθιστά, ούτε υποκαθιστά τον προληπτικό έλεγχο για τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας, δηλαδή το πολύ γνωστό σε όλους test Παπανικολάου. Επίσης, σε καμιά περίπτωση ο εμβολιασμός δεν αντικαθιστά το τεράστιο όφελος που προσφέρουν στην προστασία από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα η χρήση του προφυλακτικού, ο περιορισμός του αριθμού των σεξουαλικών συντρόφων και η αποφυγή του καπνίσματος. Από τη μια πλευρά, δεν είναι γνωστό αν ο εμβολιασμός προστατεύει και σε ποιο βαθμό, ενήλικες γυναίκες που έχουν ήδη προσβληθεί από τον ιό, και από την άλλη πλευρά, τα εμβόλια που υπάρχουν δεν προφυλάσσουν από όλους τους HPV τύπους. Για όλους τους παραπάνω λόγους, είναι επιτακτική η ανάγκη και εξαιρετική η σημασία να μην παραμελούνται εξαιτίας του εμβολιασμού τα ανιχνευτικά και προληπτικά μέσα που

βοηθούν τις γυναίκες να προστατεύονται από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα συμπεριλαμβανομένης της λοίμωξης από τους ιούς HPV.